

NEPROPADEJME PANICE

Během 20. století vztah lidstva k přírodě prošel revolucí. Na začátku století byly lidské zásahy do přírody vnímány jako prospěšné, ba jako známka civilizačního pokroku. Na konci byly tyto zásahy pokládány za škodlivé, nebyl-li jasně prokázán opak.

*Rupert Darwall: The Age of Global Warming
(Věk globálního oteplování)¹*

Oteplování probíhá s přestávkami vlastně už od třicetileté války. Ve 20. století se planeta oteplila asi o 0,8 °C a stejné oteplení můžeme očekávat i ve 21. století. Přineslo nám dosavadní zvýšení teplot opravdu rozvrat, hlad, bídu a devastaci, jak slyšíme denně z médií? Průměrné světové HDP na hlavu se v letech 1820 až 2010 zvýšilo desetkrát.² Tomuto hospodářskému růstu vdčíme za vymizení bídy nejen v Evropě. Míra světové chudoby (včetně rozvojových zemí) v období 1820 až 1990 klesla z cca 85 % na cca 25 %.³ To všechno se dělo v období globálního oteplování a růstu hladin oceánů.

V letech 1975 až 2005 došlo k výraznému růstu teplot, přitom ceny potravin v tomto období klesly o 75 procent.⁴ Zatímco v roce 1991 podvýživou trpělo v rozvojových zemích 991 milionů lidí, v roce 2015 to bylo už jen 780 milionů lidí, ačkoli světová populace ve stejném období vzrostla. Globální oteplování tedy negativní vliv na produkci potravin nemělo. K dočasnému zhoršování došlo jen v éře rozmachu biopaliv, kdy se několik let počet hladovějících zvyšoval (z 908 milionů roku 2001 na 927 milionů roku 2006).⁵ Za to ale nemohlo oteplení, nýbrž naopak pomýlené snahy oteplení zastavit.

Proč tedy OSN líčí svět v tak černých barvách? „Propast mezi nejchudšími a nejbohatšími na světě je široká a stále narůstá,“ hořekoval generální tajemník OSN Pan Ki-mun nad růstem nerovnosti.⁶ To ale není tím, že by se někomu vedlo hůře. Je to tím, že někteří se mají pořád stejně, zatímco jiní se z chudoby osvobodili. Před 200 lety byly průměrné příjmy nejbohatších států jen 4krát vyšší než příjmy nejchudších států. Na konci 20. století už ale byly 30krát vyšší.⁷ Tato

nerovnost je rozdílem mezi chýší z trávy někde v Africe a mezi mrakodrapem v New Yorku.

Pojem chudoby dnes navíc znamená něco jiného než před staletími. V ČR se mezi „chudé“ počítají všichni, kdo mají měsíční příjem nižší než 9 600 Kč. Tito lidé nemají úspory, ani peníze na dovolenou v Thajsku. Ale mají televizi, ledničku, počítač, telefon, elektřinu, vodovod a všechny vymoženosti moderní doby.⁸ Ledy jsou v dluhích a hrozí jim exekutor. Dříve takovým lidem ale hrozila smrt hladem. A pro dnešního chudáka běžné věci – telefon, hodinky či boty – byly tehdy nemyslitelným luxusem.

Tvrzení, že vyšší teploty ohrožují civilizaci, je v rozporu s celou zkušeností lidských dějin. Teplým obdobím v dějinách se ne nadarmo říká „klimatické optimum“. Přinášejí totiž delší vegetační období a bohatší úrody. V teplejším klimatu i stromy lépe rostou a mají silnější letokruhy. Právě z jejich šíře odvozujeme teplotu dávných dob, kdy nebyly teploměry. Že se posledních 150 let vynořujeme z malé doby ledové (asi 1300–1850), je dobrá zpráva, ne důvod k panice. Ke střídání teplých a chladných období dochází zcela přirozeně každých tisíc pět set let.⁹

Toto vědecké paradigma přirozených změn klimatu bylo však opuštěno, když vznikl Mezivládní panel OSN pro klimatické změny. Vlády začaly přednostně financovat teorie, které „klimatickou krizi“ ospravedlňují posilování moci státu. Díky závislosti na státních zakázkách se věda dostala do vleku Parkinsonových zákonů byrokracie. Badatelé najatí na hledání rizik musejí vykázat nějakou činnost. Čím více tedy najme stát klimatologů, tím více se klima „zhoršuje“. Výsledkem je dnešní mediální realita, která teplejší klima označuje za klimatickou poruchu. A každá povodeň či sucho se prohlašuje za cosi nepřirozeného. Po krátkém období osvícenské racionality se nám tak vrací dávná pověřivost. Jako v dobách, kdy se upalovaly čarodějnice, coby údajný původce krupobití.

Sociolog Barry Glassner, autor knihy *The Culture of Fear* (Kultura strachu),¹⁰ vysvětluje: „Vývoláváním strachu politici získávají voliče, časopisy získávají čtenáře a televize diváky, neziskovky získávají nové členy, šarlatáni odbyt pro své „léky“, právníci získávají hromadné žaloby a korporace tak prodávají své výrobky.“¹¹

Ochrana přírody byla možná racionálnější v dobách, kdy se jí nezabývaly speciální úřady, které nic jiného nemají na práci. Zákon o ochraně ovzduší v Londýně byl přijat už v roce 1956 (jako reakce na rekordní smog v roce 1952). První přírodní rezervaci na světě – Yellowstone – vyhlásil už v roce 1872 americký prezident Grant. Mezinárodní úmluva o ochraně velryb je z roku 1946. Dávno před vznikem první Strany zelených.

Jenže dnes se z vytváření strašáku stala profesionální mašinérie. V knize *The First Global Revolution* (První světová revoluce) o tom píše Římský klub, sdružení, které radí OSN: „Hledání obětních beránek je taktika stará jako lidstvo samo... Sjednotme národy proti vnějšímu nepříteli, buď skutečnému, nebo k tomu účelu

vymyšlenému... Napadlo nás, že se k tomuto účelu dá využít znečištění, hrozba globálního oteplování, nedostatek vody, hladomor a podobně... Všechna tato nebezpečí jsou zaviněna lidskými zásahy do přírody... Skutečným nepřítelem je tedy samo lidstvo.¹²

Prý spotřebováváme příliš zdrojů a energie. Lidem je vnucován pocit viny za to, že žijí v blahobytu. Na každé letence máte dnes uvedenu výčítku, jaké emise skleníkových plynů zanechá jeden váš let. Když ale celebrity jako Al Gore nebo herec Leonardo DiCaprio na konferencích kážou o snižování emisí, létají tam soukromými tryskáči.¹³ Jich se zřejmě uskromňování netýká.

Přelomem byl Summit Země v Rio de Janeiro (1992), kdy se členské státy OSN zavázaly financovat boj proti uhlíku. Stoupenci teze o nepřírozené změně klimatu zbohatli prakticky škrtem pera. Nyní mohli zaplavit trh svými publikacemi a o diskusi s oponenty ztratili zájem. Vědci, kteří celý život zkoumali změny klimatu, byli najednou obviňováni, že existenci změn klimatu popírají. Kdo poukazoval na nedostatek důkazů, byl nařčen, že účelově „vyrabí pochybnosti“, protože je určitě podplacen ropným průmyslem.¹⁴

Takzvané „záchraně klimatu“ před oteplením ale v cestě nestojí pochybovači, nýbrž prostá matematika. Solární a větrná energie navzdory všem kampaním stále tvoří jen něco okolo 2% světové spotřeby energie.¹⁵ Mezinárodní agentura pro energii spočítala, že splnění závazků z pařížské klimatické konference COP21 by mělo stát svět asi 16,5 bilionu dolarů během následujících 15 let.¹⁶ Avšak ono údajně očekávané oteplení o 3 °C – kterým nás straší alarmisté – se tím zdrží nanejvýš o 0,17 °C.¹⁷ Stačí, aby zafoukal vítr a celý tento draze upachtěný výsledek vymaže.

Představa, že nějakou vyhláškou či směrnicí poručíme větru a dešti, je arogantní výraz lidské pýchy. Raději bychom ty peníze měli věnovat někam, kde přinesou větší užitek. „Pokud můžete utratit miliardu dolarů a zachránit 600 dětí před smrtí a zachránit asi dvě miliardy lidí před podvýživou, je to mnohem lepší než utratit stejnou částku, abychom oddálili globální oteplení asi o dvě minuty do konce století.“¹⁸ Se změnou klimatu se stejně dá dělat jen jediná rozumná věc. Přizpůsobit se. Tak jako to dělali naši předkové odedávna.

„Musíme se přestat snažit vyděsit veřejnost k smrti. Očividně se to obrátilo proti nám,“ píší environmentalisté Ted Nordhaus a Michael Schellenberger, které časopis *Time* ocenil jako Hrdiny životního prostředí.¹⁹ Poukazují na to, že apokalypticky laděná osvětová kampaň o klimatických změnách, která vyvrcholila okolo roku 2006, nevedla ke snížení, ale zvýšení počtu skeptiků.

„Zelení však nereagovali tak, že by umírnili svou rétoriku, ani nepřehodnotili svou agendu, aby byla pro oponenty lépe stravitelná,“ pokračují Nordhaus a Schellenberger. „Místo toho přišli s ještě apokalyptičtějšími tvrzeními o oteplování – tvrzeními, která byla ve stále větším rozporu s tím vědeckým konsenzem, na který se tak rádi odvolávají.“²⁰

V této knize najdete mnoho příkladů, jak environmentalisté přeháněli ve snaze upoutat pozornost. Připomíná to starou Ezopovu bajku o chlapci a vlku. Pasáček ovcí se jednoho dne nudil na pastvě a napadlo ho přivolat si společnost. Předstíral, že je tu vlk, křičel o pomoc. A když se seběhli lidé, řekl, že ho zahnal a oni ho pochválili. Jelikož se to osvědčilo, udělal to ještě několikrát, což se ale nakonec ukázalo jako osudová chyba. Lidé začali mít podezření, že si to celé vymýšlí. A když jednoho dne vlk přišel doopravdy, chlapec se pomoci nedovolal. Nikdo už mu nevěřil.